

PILAR W RANIE

Adres redakcji i administracji: Teheran, Delegatura M. O. S. — Telefon nr. 90—12.

Godziny przyjęć od 11 do 13-tej.

Redakcja tekoisopis nie zwraca zastręga sobie prawo zmian i skrótoz w nastędujących artykułach.

Piąta Kolumna

Gdy mówi się, że Niemiec ka robotą wywidczą, dywersyjną, sabotażową jest wszędzie czynną i świetnie zorganizowaną, gdy powtarza się znakomitą instrukcję francuska z poprzedniej wojny: „Milczcie, strzeżcie się, bo uszy wrogów nasłuchują” („Taisez-vous, méfiez-vous, les oreilles ennemies vous écoutent”), wielu ludźmi zdaje się, że jest to wyrobiona dziw otwarcy. Wszyscy znają te rzeczy, wciąż słysza o nich, mogą czytać o nich w gazetach codziennie od lat trzech...

Mogli je znać mogli, o nich czytać jeszcze wcześniej, niedługo przed wrześniem 1939 r. Długo przypomnieć wielką afere Abetz'a we Francji, która swego czasu tyle narobiła wrzawy. Istotnie, wiele dokła hałas, wielki skandal dokonał tej afery, d. Abetz, jak się zdawało, straszliwie się skompromitował, lecz to wszystko bynajmniej nie utrudniło „brayı” ani jemu samemu, ani tyłu innym, większym i mniejszym, jemu podobnym. Dziśaj p. Abetz jest jednym z wielkich szefów w polskiej Francji a jego zażycność i agenci, wskazujący palcami, piśmieniowi przez opinie publiczną, przed wojną teraz należa do rządu w Vichy i „odradzają” Francję na modle hitlerowskiego „nowego ładu”...

Czym to wytłomaczyć? Dlaczego robota niemiecka, dylerocka demaskowana, mimo tak wielu znamion i kompromitacji, potrafiła triumfalnie spełniać swe obryzliwe zadanie, a ofiary tej roboty nie zdolali się przed nią uchronić? Możliwy duzo rozny przyczyn. Jedną z najwazniejszych jest ta, że Niemcy, zamiast zrazac się chwilowymi nierównowadzeniami lub „wymami”, nie tylko nadal robili swoje, lecz z każdej porażki wyciągali praktyczne wnioski i nauki w kierunku ustawicznego, wyrwałego utępszenia swej podminowującej akcji rozkladowej, która na terenie całego swiata przygotowująca czekała najazdu i podboju.

Teraz oba te dzialania — robota zbrojna i robota krecia — ida w parze, sa ściśle skoordynowane. Robota krecia idzie w ślad za wojskami niemieckimi, towarzyszy im i wyprzedza je na bardzo dalekie zagięcia. W krajach podbitej współdziała z cala maszyną zniszczenia i terroru, aby przekształcić „mniej wroscionow” narody w niewolnicze plemiona Trzeciej Rzeczy albo

je wytrzebici. Na terenach (operacji wojennych wysila się w rozwinięciu i udoskonaleniu roznych form, rodzajow, sposobow akcji dywersyjnej. Na wszystkich ziemiach, znajdujących się poza obrechem panowania Osi, prowadzona jest podziemna i zakulislowa robota typu przygotowawczego, postawa wogla podobna jak przed wojna, ale zarazem wziaz zmieniająca, modyfikowana, przegrupowana i poprawiana, zalenie od nabytych doświadczen i rozmaitych warunkow miejscowych czy koniunkturalnych.

Powtarza się przy tym, w odpowiednio odmiennych kolejach, historia afery Abetz'a. Wlasnie w niektórych krajach Bliskiego i Skodowego Wschodu byly juz takie czasy, w ciagu wojny, gdy Niemcom zdawac się moglo, że na tych terenach całkowicie polozylby rekrę, że przygotowali wszystkich do zawiadania nimi za pośrednictwem takich czy innych Quislingow lub Lavalow, Robota wychodzila spod ziemi na pelne swiatlo dzienne, odrzucala maskę, kreć niemieckie zmieniały postacie, stawali się gotowie do roli wielkordawcow. Tak bylo np. w Syrii, w Iraku... Nie udalo się jednak, Syrye wyrwano spod francuskiego panowania administratorow Vichy, a faktycznego rządu Niemcow. W Iraku zmiażdżono czup promieniecką. Później Iran zwiadzł się z Aliantami.

Byly to wielkie klęski Niemiec i wielkie kompromitacje niemieckiej Piątej Kolumny. Szabowcy i ci agenci roznego pokroju musieli czempredziej uciekac z tych stron Azji. Oczywiście okropnie napięte byloby myślenie, że uciekli wszystkim, a tym bardziej, że zlikwidowana została robota. Uciekli ci, ktorym grunt palił się pod nogami, ktorzy się odsłonieli, a także uciekli lub rzący wycofani zostali wszyscy ci, ktorzy z tych czy innych względoz nie mogli się nadawać do nowej fazy dzialañ „podziemnych”. Inni zostali i nie ustala sama robota, choć nie przychyla, przyrzala się na czas pewien, aby przezac na odmienne tory.

Teraz z pewnością pracuje znouwa cala para. Coraz czesciej dowiadujemy się o roznych jej poczynaniach wychođzących nazwacznie, w Jawianiskich, aresztowaniach bezpodzielnych lub posiednych agentow niemieckich. I to jest duzo bardziej symptomem. Gorzej byłoby, gdyby nikogo nie przychwytywano, nie swiad-

zyloby to bowiem, że roboty niemieckiej niema, lecz znaczylyby poprostu tyłko, że jest nieuchwytna. Dziśaj Alianci przenikli juz jej nowe metody i rozwinieli energicznie kontrakcje. Walka jest trudna wlasnie ze względu na charakter tych nowych metod, zabostowanych przez niemiecka Piąta Kolumnę na Wschodzie azjatyckim, a w szcze gólnosci w Iraku i Iranie.

Ostatnio sprawa angielska zajmowala się ta sprawa i podala garśc bardzo interesujących informacji ogolnych. Otoz niemiecka robota tak zw. podziemna jest teraz tutaj naprawdę podziemna, dokonale ukryta, ostrożna i kusztowna. Dziala od dolu i rozciga ją sie w taki sposob, żeby jej nici rozchodzily się moźliwie najszerszej i byly przytłoczone, wlasnie najmniej dotręzalne. Stara się o pozyskanie i zacianienie na swe uslugi nie grobnych ryb z takiej czy innej wody, lecz malych ludzi z wszelkich sfer szerokiego, szarego ogolu. Jednocześnie wlasni agenci potrzebia daleko na tyłach, nie tylko dzialaja sami, ale kieruja, inspirowa, organizuja odpowiednio subtelne lacznosci, puszczaja w ruch cala akcje, ktorej wykonawca, czy też narzedzem najbardziej wysunietym, czesto calowiek zupełnie nie zdajacy sobie sprawy komu sluzi i jaka wykonuje robote.

Tu wlasnie tkwi najwiecej niebezpiecznost, piąta Kolumna usiluje szperzac, dziala dezorganizacje, rozklad, wszelkiego rodzaju fermenty, dysharmonie, larcia, zniechęcania. Podburza ludność miejscowa przeciw Aliantom. Wśród samych Aliantow rozsa rozmaito jadowite posily, ida w kierunku rozprzeczania, dezorientacji, podkopania iliz, salamsnia ducha. Ręca je także wrod nasz-walok Polakow, w nasza ludnosć, w nasze obywateli. Odbywa się to czesto w formie na pozor zupełnie niewinnej, w formie rozmaitych plotek, domyslow, komentarzy, hipot-

tez. Ostatnio n. p. sporo roznych przypuszczan niedoroznych, ale doskonale obliczonych na ludzka latowosciem prostodusnost, powiedzmy „prostoprostosc—głopotę”, formułowano i powtarzano w związku z krotka przewa transporthow do Afryki. Czytoli to między innymi ludzie nalezplych woli i wiary, ktorzy niepodobna nawet w najblizszej mierze pomowic, że sluzą albo chca sluzyc wrogowi.

Lecz niewatpliwie i oddali, poprzeczaj szereg kanalow, niki, posrednictw, dziatala tu rekta, dziala iacna, wzaga. Jak sie przeciw temu ustrzedz? Jak temu przeciwdzialac? Zdej sie, że najwazniejsze, podstawowe wskazania mozna ujac w bardzo prostych radach. Przedewszystkim, wiec nie wolno lekcewazyc niebezpiecznostei takiej roboty niemieckiej, trzeba sobie jasno zdawac sprawę z jej wielkiej skutkosci, sprawnosci, chytrosci i — wszzechobecnosci. Trzeba pilnowac się i czuwac na kazdym kroku.

Trzeba czynic to stale, nie tylko wtedy, gdy wybuchaja skandale, jak afere Abetz'a, aby potem uspokoić się i zatracic czujnosć, kiedy akcja wroga skryje się lub przyczai. A nado, we wszystkim ko mowimy, powtarzamy, puszczamy w ruch, kolportujemy, nalezy w pierwszym rzędzie zastanowic się dobrze nie tyle nad tym czy moze to być prawdziwe lub nieprawdziwe, bo w czasach takich jak obecnie, rzący pozornie najprawdopodobniejsze moza być wlasnie najdalez od prawdy. Nalezy zawsze przedewszystkim rozwazyc, czy nasze dzialanie beda mowieniem nie wyjdzie w jakikolwiek sposob na pozrytek wrogowi.

Od tego musimy zaczynac cale nasze przeciwdzialanie wobec podkopow Piątej Kolumny. Musimy wciadz miec w pamieci cyrowana juz wskazowke z przed czterech wiekow milczec, strzedz się, bo nie tylko uszy wroga zewszad nasluchuja, lecz także rekta wroga wszędzie dziala.

Tadeusz Pienberg

Gen. Sikorski u Kard. Hinsleya

Gen. Sikorski odwiedzil Kardynala Hinsleya. Celem wizyty bylo poinformowanie Kardynala Hinsleya o sytuacji Kościoła Katolickiego w Polsce oraz podziękowanie Kardynalowi za jego pro-polskie wystąpienia. Kardynal Hinsley jest jako najgorętszy przyjaciel Polski. Kil-

kakrotnie zabieral on publicznie głos w obronie sprawy polskiej. Jest on także autorem przedmowy do książki „The German persecution of the Catholic Church in Poland”. Kardynal Hinsley udzielil błogosławienstwa Polsce i rządowi polskiemu.

Nie moze istniec swiat bez wolnej Polski

Dnia 1 września prasa i radioście amerykanskic powiesily szczegolnie wiele uwagi rocznicy niemieckiego napadu na Polske. Przewodniczy Federacji Zwiazkow Zawodowych Philip Murry, przemawiając przez radio w Bostonie, zlozyl hołd narodowemu polskiemu w imieniu milionow robotnikow amerykanskich. Powiedzial on m. i.: „Analizaj okres polowa dwoma wojami swiatowymi powinniśmy zdawac sobie sprawę z tego, co stalo z tymi zasadami i idealami w obronie ktorzy walczylismy w poprzedniej i walczymy w obecnej wojnie. Widzieliśmy, że idealy te powoli tracily swa wartosc, a swiat z obietnicznoscą przegladal się coraz liczniejszymi objawom niemoralnosci, okrucienstwa i barbarzysztwa”. Dlatego jest rzecza wazna, abymy widzieli, gdzie znajduje się na naszej kuli ziemskiej to miejsce, na ktorym wiodnie ma najwiecej cenę i gdzie nie uciekla sie do kompromisow, kiedy idzie o zasady moralnosci. To miejsce to Polska”.

„My Amerykanie jesteśmy dumni z tego, że w czasie poprzedniej wojny postawiliśmy, jako jeden z jej glownych celow, obudowoe niedleglego Panstwa Polskiego.”

Rocznica „Torunia“

Jak donosi PAT z Londynu, polski dywizjon myśliwki „Torun” obchodzil swoje rocznice. Dywizjon ten zostal utworzony 4 września 1940 r. Moze on się poszczycić 34 samolotami nieprzyjacielskimi straconymi napewno i 17 straconymi prawdopodobnie. On to otrzymał sławny sztandar lotnicwa polskiego, przelany przez Polki w Wilnie naszym lotnikom w Anglii.

W czasie swiata dywizjonu dnia 4 IX Pan Przycz-

Polski wczyn lotniczy

Prasa londyńska przynosi obszernie opisy bojowego wyczynu Wellingtona z polskiego dywizjonu myśliwskiego, który w zatoce Biskajskiej zostal w ubiegła stode zatorowany przez pięć Junkersow 88. Dziśaj Junkersow trafily w zbiorniki benzyny polskiego myslwie. Mimo otrzezwianego Wellingtona zdolal, po 5-10 minutowej walce, stracic do morza jednego Junkersa. Po następnym 5 mi-

go. Nie moze istniec wolny swiat bez wolnej Polski”.

Po zakonczeniu tej wojny gospodarstwa finansowego i kulturalna obudowa Polski bedzie jednym z naszych podstawowych celow w Europie”.

Najwieksze i najpowazniejsze dzienniki amerykanskic, takie jak „New York Times”, „New York Herald Tribune”, P. M. i inne oglosily obszernie artykuly o Polsce. Wiele Stanow amerykanskich zapowiedzielo, że dzien 1 września bedzie swietowany jako „Dzien Polski”. W Detroit 15000 Polakow defilowalo przez ulice miasta. W czasie rocznicy, jakie odbyly się w miescie, przemawial specjalny wyslanik prez. Roosevelta p. Wendell Lund, powiedzial on m. i.: „Ameryka nigdy nie zapomni o dlugiu, jaki saczagnela wobec Polski i narodu polskiego”. Rada miejska w Los Angeles oglosila, że pierwszy Arden, waznia się tygodniem holdu dla Polki.

„New York Herald Tribune” plk. Elliot napisal m. i.: „Za bohaterka decyduje, na jaka Polska zdobyla się dnia 1 września 1939 r. za jej postawę caly swiat cywilizowany powinien być wdzieczny”.

W „New York Herald Tribune” plk. Elliot napisal m. i.: „Za bohaterka decyduje, na jaka Polska zdobyla się dnia 1 września 1939 r. za jej postawę caly swiat cywilizowany powinien być wdzieczny”.

natach drugi Junkers skrecil w kierunku brzegu z dymiacym skrzydłem. Pozostale trzy Junkersy zaprzestaly walki i swadrowily wszystkie one byly uszkodzone kulami polskiego Wellingtona. Samolot polski zdal szesnastolicznie powrocic na lotnisko mimo braku paliwa i mimo uszkodzonych przelaz, nieprzyjacielskie dzialka skrzydla silnika i smigla.

nafta i iraniska

Na Bliskim Wschodzie tam gdzie ślala kolebka naszej cywilizacji, ludzkość największą napoleka złoza ropę naftową i po raz pierwszy znalazła zastosowanie dla jej pochodnych. Jeżeli lampna naftowa, zasilana palnikiem z szymborów bryskich, zapłonęła po raz pierwszy w polmie ubiegłego stulecia na ziemi polskiej (w Polce bowiem żył i pracował wynalazca palnika naftowego, Ignacy Lukaszewicz, który w reszpot utworzył drogę do triumfu światowego naftę, n.) wówczas zmiatła palną oświetlonością drugiej polowy XIX go wieku), to plominy Włocznego Złota cieżci ognia zajął się po raz pierwszy w zamierzeniu przeszłości na plaskowyżu Iranu i w gorach Kaukazu: był to niezaparlony ognik oparów ropy naftowej, gazów ziemnych, ularujących przez szczytliny skopyrpy ziemskiej, że zrodził olej stalaego.

Ale wiele wiewku musiało upłynąć zanim naftowy obrle złoza ropę naftową ajszytcekollo Bliskiego Wschodu doczekaly się przemysłowej eksploatacji. Nastąpiło to dopiero w XX stuleciu, młmo to za systematyczne wyrobystwa złoza ropy ropoznawali się gładzinami w polowie ubiegłego wieku Pionierami są tu niemial jednocześnie Stany Zjednoczone Ameryki (Pensylwania) i Polska (Borsylaw).

Krew silników

Na pocztku bierzatego stulecia ropę naftową i jej pochodne staja się już krawsycaca silnik komunikacyjnej, początkowo samochodowej, a później okrętu wojennego i samolotu. Już podczas wojny światowej lat 1914—1918 benzyna, olej opałowy (mazut lub fuel oil) i olej smarowy odgrwały powozną rolę w liczbie materialow, sluzących do prowadzenia wojny. Wraz z motoryzacją i mechanizacją sprzetu wojennego w obecnej wojnie, rownieleż z wysuwaniem się na pierwszy plan w armii współczesnej samolotu bojowego, samochodów i czołgów, zyskuje też ogromne znaczenie poruszające się mechanizmy palno plynne. Szluznie też powiększono, że ropy naftowej i jej pochodnych wojny współczesnej. Z aforyzmu tego możnaby wysnuć wniosek, że istnieć będzie co bądź radykalny sposób zapobieżenia nowoczesnej rzemi masowej, zwanej wojna...

Rywalizacja mocarstw

Swiadomosc znaczenia gospodarczego i strategicznego ropy naftowej i jej pochodnych jako palwa, sluzącego do napędu silników komunikacyjnych, popchnęła na pocztku wiekowego stulecia wszystkie mocarstwa i panstwa swiata do współzawodniczenia w gorazkowych poszukiwaniach nowych złoz tego cennego mineralu. Z opozaru naftę wyłania się w tych czasach nie jedno wydarzenie dziejowe. Dwa tylko mocarstwa maja na swych obszarach tak

znaczne zasoby kopalne nafty, że wystarczają one do zaspokojenia coraz bardziej wzrastających się potrzeb przemysłowej i eksploatacji Stany Zjednoczone i Rosja. Natomiast Anglia, Francja, Niemcy, Włochy i Japonia albo wcale nie posiadają w metropolich zrodła naftowych, albo też mają je w zakresie niewspolmiernym zupełnie do rosnącego nieustannie zapotrzebowania. W wysiegu o opanowanie złoz naftowych rozstrzygająca pozycję w przedmiotu obecnej wojny zjawnily kraje anglo-saskie. Związki Kroweje głównymi dyponentami swiatowych zasobow nafty byli i są Amerykanci, Anglijcy i Rosjanie. Rozstrzygającą rolę w swiecie niera grają cztery czynniki: amerykańska grupa Standard Oil Company, anglo-holenderski koncern Royal Dutch Shell, angielski koncern Anglo-Iranian Oil Company i sowiecki Sojuzneft.

Rzecz prosta, że między złoz naftowe Iranu i Obzobon (Iraku) musialy nastąpić się w obrbie owego rywalizacji. A nalezy uprzytomnić sobie, że według szacunku geologow, w tym zaklatu kroweje znajdują się około 10 do 20 złanych kopalnych zasobow ropy naftowej (Iran 3,9 do 4—Irak 3,2 do 4).

Koncesja Reutera

W r. 1872 rząd perski wyraził pierwszą koncesję naftową. Użytkuje ją u Szacha Angielski baron de Reuter. Miała onaś się wschođni charakter; na przedcju 70 lat koncesja dawala koncesjonarjuszowi prawo nietylko wyłacznej eksploatacji wszelkich kopalnych bogactw mineralnych (z wyjatkiem kruszcow szlachetnych) w obrbie całego państwa, lecz rowniez obdarzala go przywilejem wyłaczności w zakresie budowy drog żelaznych i tramwajow! Koncesja ta została unieważniona już w r. 1873.

Ale w r. 1889 szach Naszed-Din udziela ponownie te samej samej baronowi Reuterowi koncesji na zalozenie Banku emisyjnego "Imperial Bank of Persia", któremu przyznano też wyłaczne prawo eksploatacji w całym kraju i w liczbie innych kopalin, rowniez i nafty. Powołany do życia na zasadzie tej koncesji Imperial Bank of Persia utworzył specjalną spółkę górnicza, która po bezownych poszukiwaniach wyłaziła w południowo — zachodniej Persji w latach 1891—1893, zaniechala dalszej działalności.

Koncesja Williama Knox d'Arcy

Inne próby udzielenia koncesji naftowych przez rząd perski nie daja też praktycznych wynkow aż do roku 1901, kiedy to w dniu 28 maja, w okresie wzmożonej walki mocarstw europejskich o wpływy na Bliskim Wschodzie, nowa koncesja od szacha Mucafereed - Dina otrzymuje Nowozelandczyk William Knox d'Arcy.

I ta koncesja jest rowniez niezwykle rozległa. Na przedcju 60 lat udziela ona poszczegolnego przywileju poszukiwania i eksploatacji złoz naftowych, asfaltu i wosku ziemnego oraz gazów ziemnych na całym obszarze państwa, jak rowniez i budowy rurociagow naftowych do wybrzezy Zatoki Perskiej. Rząd Perski, licząc się z utroszczeniami rza-

Meldunek gen. Andersa

Gen. Anders w związku ze swoim mianowaniem na Dowode Armijskiej Polskiej na Wschodzie przedla do Naszego Wodza Gen Sikorskiego meldunek z wyrazami żołnierskiego oddania i zapewnieniem, że żołnierzy polski

Nasi Harcerze przy pracy

Z miejsca na miejsce z wiatrem wior Od Dniestru fal z Tatarskich gor. Wszędzie na podzi, wszędzie gna Harcerska dolina.

Pod Iranskim niebem w cieniu szumiących drzew poludnia, wśród szemrzących strumykow wrec życie — życie geologow Polakow, którzy przybyli tu i jeszcze ciągle zjeżdżają z dalekich stron — z morza... Bieleja w sloncu na niemotowce, ploną, rójki i gwarowo w Obzobu. Dużo nas jest, bardzo dużo. Dawno inby, nieznanii nas, kiedy tworzymy jedno polskie miasteczko, na dalekiej obczyźnie, między mieszkankami Obzobu szukamymi swoich bliższych, drogiem nam. Znajdujemy ich albo nie. Ale my harcerska bka zawsze i wszędzie znajdujemy kogos swego.

I tu odzyska nas tradycje harcerskie, tu popłynęła nasza piosenka, odzyska wspomnienia naszych pieknych ognisk, obowoz.

Zabralismy się do pracy. Z pocztku było nas malo, z każdym dniem jednak liczba wzrastała. Tworzą się zastępy, drużyny, gromady, zuchowcy. Drużyna tworzą ładna i duża, mówiąca calosc.

"Droga do przyszłości Polski przez trad!" To zdanie wzmieśmy sobie jako hasło naszej pracy nietylko na dzis, nie tylko na czas, kiedy jesteśmy na ziemiu Iranu, ale niech ono będzie w duszach i wredy, kiedy wrócimy na "Ojczyznę lonu".

Jak w kaledoskopie przejawia się przed naszymi oczyma obrazki z życia harcerskiego. Na każdym kroku sooiak mozna szary harcerski mundur, mundur, który przed kilkoma miesiacami był szczytem marzen nielicznej gęstiny. Marzenia się ziscieli. Mamy zbliżyć zastępy, drużyny, mamy gawędy, urzadzają ogniska, zdobywamy własne harcerskie, oddajemy swe uslugi inoym.

Przejdźmy przez Obzob! Z grupką harcerzy układa z kamyczkow przed swoim namiotem lilijkę harcerską

dla carskiego do polnocnych obszarow Iranu, nie objal koncesji pisin polnocnych prowincji: Azerbajdzanu, Gilan, Mazandaran, Astrabadu i Chorasanu. Pierwsza spolka, powołana do eksploatacji terenow naftowych, winna usiud jednorazowo rządowi perskiemu 20.000 str. w gotowce i tyleż we własnych akcjach. Dorocznie wszystkie

ki na Wschodzie spełni obowiazek swój wobec Ojczyzny." Gen Sikorski odpowiedział depeszą, w której czytamy m. i.: "Wierzę, że żołnierzy polski wypelni pod Pan'sim dowodztwem wzorowo obowiazek wobec Ojczyzny."

dziesiąt lat maszeruje jakis zastęp z piosenka „Na przedcju Dziewczeta" na ustach. Wśród krzewow i drzew gromadzą zwaliska slucha jakby koscielowo opowiadania, bleda owarze oczko, wpatroszone w twarz opowiadajacej. W inoym znowu miejscu harcerze oczyszczaja boisko z kamieni, szarsze harcerki zebrały gromadke dzieciakow uczac się piosenek, gier, opowiadajac ciekawe bajeczki. Od namiotu biebnie harcerz z gazetą w reku. Doskonale się wywiązuje ze swego zadania, coraz mniej ma gazet.

O! jeszcze tylko piec, jeszcze jedna, ale i ta za chwile będzie sprzedana. Z dumna mina wiera harcerzy mając plama kieszeni krowow. Czy jego kolezdy też tak sie ładnie spiszali? Który z nich pierwszy?

W powietrzu unosi się jakas smetna melodia... Posluchajmy. "Goralu, czy ci nie zal goralu, wrzawie do hal". Ach! jak dzwoni brzmie tu piosenkę tu w Iranie, ile w niej smuku, ile zal. Teskni gorala za swymi gorami; za lasami swierkowy, za swa chatą gromnia. Ulatuje w niebo smetna piosenka, ulatuje hen w przestworze.

Zmienia się piosenka, zmienia się i nastroj. Zapominamy, że jesteśmy tak daleko od stron rodzajczych, tak daleko od swych najdroższych. Tak dobre jest w tej chwili, tak lekko na sercu. Widzi my jak przez lasy niepsie wioski pol-kie, rozloszyle się przydrożne, sęgięgające swym zapachem cale roje pszczol, gdzieś zdala szerszela wieszka lescistina przykwa nasza wrota, a w wysoko jest takie blasko, takie drogie, takie miłe.

Milkie piosenka — wraca rzeczywistosc. Rozochodzi się grupka harcerow i do swych namiotow; proba skonczona. Jurro i to jej porzecznie się zhorza i znowu popłynie nasza polska ludowa piosenka, w z dalekiej obczyzny; z goracej ziemii Iranu. H. L.

przedsiębiorstwa, wykonywajace koncesje, maja wpłacać do skarbu perskiego 16% osiagniętego w ciagu roku czystego zysku. W następnym roku wien przestawiających ropę w ilościach, zdanych do eksploatacji, uzyskano na raz pierwszy 2,26 maja 1908 r. w Maidane-Naftun.

Anglo-Persian Oil Company

Za Williamem d'Arcy stal kapital naukowy angielski i Admircjal Brytyjska, W r. 1905 d'Arcy laczny swę ustlowania z szefem Burman Oil Company, lordem Stra thcona. Celem eksploatacji koncesji wydanej d'Arcy 14 kwietnia 1909 r. powstaje w Londynie Anglo-Persian Oil Co. Ltd., na czele której staja jeden z angielskich potentow naftowych, obecny lord John Cadman.

Poprzez skrotne poczarki Anglo-Persian stala się po trzynym koncernem naftowym, posiadajacym 3.000 kapitalu akcyjnego. Poczassy od roku 1914 rząd angielski wywieral na działalność koncernu decydujący wpływ, gdzys posiadal więcej niż połowę akcji. Obecnie ma ich 52,55 %. Rządowi dochodzilo o zapewnienie przetworow ropy naftowej dla angielskiej marynarki wojennej, niezbędnych wraz z zainicjowaniem i realizacją od roku 1906 przez admirała Fishera zastepowaja w swie flocie wgręła przez palno plynne. Wobec przemoznych wpływow angielskich czynnikow rządowych w koncernie, jeden z niemieckich publicystow gospodarczych utrzymyal, że Anglo-Perska Kompania Naftowa jest wlaswie wydziałem gospodarczym Admiralicji Brytyjskiej, kierowanym przez angielskie ministerstwo skarbu. Koncern, zakładajac liczne filie, dotę do tego, aby wtocz sie dla Wielkiej Brytanii tym, czym Standard Oil jest dla Stanow Zjednoczonych.

Nafra w życiu gospodarczym Persji pozela odgrwać coraz wieksze role. Wydobycie, które w r. 1912 wynioslo 430.084 tonny, osiaga w r. 1914 w 273.635 tonny, aby w 1919, po pierwszej wojnie swiatowej, przekroczy milion ton (1.106.415) w r. 1925 dorowna 4.333.933 tonny, w roku 1937-10.167.000 tonny i w pierwszej polowie 1939 r. — 5.060.000 tonny. Iran wysuwa się na czwarte miejsce wrod producentow ropy naftowej swiata — trzy pierwsze miejsca należa do Stanow Zjednoczonych, Wenezueli i Związku Sowietkiego.

Zatarg koncesyjny

Z koncesji, udzielonej d'Arcy, Anglijcy ciagneli ogromne zyski. Na tym te powstaje przewlekly zatarg pomiędzy rządem iranskim a koncernem angielskim za krotkim umiowie się w następnym rządzie Wielkiej Brytanii.

Rząd iranski, powołując się na to, że koncesja z r. 1901 nadal rząd absolutystyczny, nie uwzględniając zycowich interesow kraju, do magal się go rewizji. Ponieważ odpowiedzialność nie dawaly pozadnych wynkow, 27 listopada 1932 r. rząd iranski notyfikował Anglo-Persian Oil Co. o unieważnieniu koncesji z r. 1901, oznajmiając jednocześnie, że nie uchyła się od rokowan o udzielenie tej samej spolei nowej koncesji. W odpowiedzi na zawialomienie o unieważnieniu koncesji odeszły z rząd angielski, wysylając w d. 2 grudnia 1932 r. rządowi iranskiemu note. Zawialomienia nie za wszystkimi Jernalnymi srodkami będzie broń interesow angielskich. Admircjalicia skierowala wówczas do Zatoki Perskiej kilka jednostek marynarki wojennej.

Rząd angielski ustlował w dalszym przebiegu zatargu przekazać sprawę Stalemu Trybunawli Międzynarodowemu w Hadze, a potem skierowac ją do Rady Ligi Narodow. Az wreszcie rozpozeczyli się bezpodrotne rokowania pomiędzy rządem perskim a Anglo-Persian Co., które to rokowania doprowadzily do porozumienia i uzyskania przez spolke nowej koncesji z dn. 28—go maja 1933 r.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Koncesja z dn. 28 maja 1933 r.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Nowa koncesja, wydana na czas do 1935 r., ustala doroczne wpłaty do skarbu iranskiego przez Anglo-Persian Co. (w czwartcu na 1935 r. przemianowana na Anglo-Iranian Oil Company Ltd.) w wysokosci 20 % wyplat dokonywanych na akcje zwęta, ilosci uszczona z tego tytułu kwota nie moze jednak wyjsc mniej, niż 750.000 rocznie. Nadto spolka plad rządowi iranskiemu po 4 szylingów od kazdej tonny nafty sprzedanej lub wywiezionej. Koncesja uchyla wyłaczność budowy nafociagow. Wyplata ustala się na bazie zlosku.

Iran zycje z nafty, a syci się nim marynarka Wielkiej Brytanii.

Rok Szkolny w Obozach

W Obozach N. 2 i 3 odbyło się 20 i 21 b.m. uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego dla młodzieży, która swięto przybyła z ZSSR. Uroczomiono nowo szkoły mianowicie przedszkola, trzy szkoły powszechne i kilka klas gimnazjalnych. Organizacja dalszych klas i oddziałów poszczególnych szkół jest w toku. Nowozacznianym uczniostwem objęto około 2.000 dzieci. W charakterze sil nauczycielskich zatrudniono 60 osób.

Rozpoczęciu roku szkolnego towarzyszył bardzo piękny nastrój. Od rana mło-

dzierz pod kierownictwem wychowawców zgromadli się przed ołtarzami polowymi. Odprowadzono Mszę św. Księże wygłosił kazania. Młodzież radośnie udala się do miejsc pracy. Dzieciarnia zmieniła się ogromnie od chwili przybycia tutaj. Odcyfuje zdrowie siły, całą radość i żywotność.

W Obozie N. 3 w najbliższych dniach kończy rok szkolny szkoła powszechna N. 1 i gimnazjum. W szkołach tych przeważnie znajduje się młodzież która przybyła do Iranu w marcu i kwietniu r.b.

KOMUNIKATY

Ogłoszenie

Obywatele Polscy przybyli z ZSSR krótko z jakichkolwiek przyczyn dotąd nie zarejestrowali się winni we własnym interesie bezwzględnie zgłosić się w biurze Referatu Ewidencyjnego w Delegaturze M. P. i O. S. w godzinach między 10-12. ***
W związku z możliwościami zatrudnienia inżynierów

ispecjalistów przemysłowych, Delegatura przeprowadza obecnie rejestrację wszystkich inżynierów, techników i robotników przemysłu technicznych z posterod ludności cywilnej. Zainteresowani zechcą się zgłosić do referatów pracy w obozach dla wypełnienia specjalnej ankiety, zamieszkali zaś w mieście do biura Delegatury, referat pracy, codziennie w godz. 8-12-ta.

POLAK W IRANIE

jest do nabycia:

Polski Sklep Komisowy

ul. Lalezar, 2—gi pasaż na prawo od hotelu „Lalezar”

KLUB „POLONIA”

ul. bożna Isfambuli

OGNISKO P. C. K.

ul. Masasad, niedaleko Parlamentu

Sklep Polski i Pracownia KRAWIECKA

ul. Lalezar L. 400

Księgarnia Nastarine

ul. Naderi, Tel. 47-53

WYDAWCA I RED. ODR.

DELEGATURA M. O. S. W TEHERANIE.

INFORMACJE dla Nowo-Przybyłych

Institucje Polskie w Teheranie

Poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej—	tel. 50—62
ul. Bacharstan.	—
Sekretariat Posla R. P.	50—90
ul. Bacharstan	—
Delegatura Min. pracy i Opieki Społ.	64—08
„ Zahedi.	—
Baza Ewakacyjna	62—01
„ Sepah Solar	—
Szpital Cywilny	88—43
„ Droga Kazwinska	—
Polski Czerwony Krzyż	71—71
ul. Fahrabot	—
Ognisko P. C. K.	53—36
„ Szachabad 51	—
Komenda Obozu Wojskowego Nr.4—	81—63
Oboz Cywilny N. 1.	60—27
Oboz Cywilny N. 2.	97—10

Głowne Hotele

„Palace”	ul. Istanbul	tel. 40—49.
„Lalezar”	„ Lalezar.	73—53.
„Europejski”	„ Lalezar	73—42.
„Nowy	Teheran „ Lalezar	57—64.
„Ferdowsi”	„ Ferdowsi	67—g3.
„Rey”	„ Istanbul	73—29.
„Nowy Iran”	„ Lalezar	46—47.
„Cyruś.”	„ Lalezar	42—21.
„Saadi”	„ Lalezar	89—31.

Sté Anonyme „TCHAP”

Sprawy iranskie

Rząd iranski niedawno ogłosił zwiększenie obiegu waluty perskiej o 600 milionów riali, głównie na skutek dowożenia się odczuć zapotrzebowania na biletu obiegowe w celu dokonywania wypłat robotnikom perskim. Pracującym przy budowie i ulepszeniu dróg kalowych i żelaznych oraz portów. Takie postanowienie nie powinno mieć żadnego wpływu na koszt utrzymania w Iranie. Większość państw uczyniła to samo w czasie tej wojny, nie powodując bynajmniej zwyki cen. Zrobiły to dzięki

jednoczesnemu wprowadzeniu przez siebie kontroli cen rynkowych oraz przepisów przeciw spekulantom. Rząd iranski powinien wprowadzić również takie przepisy i dopilnować, aby były one przestrzegane przez sfery kupieckie. Wówczas nie byłoby żadnych obaw co do pogorszenia się sytuacji ekonomicznej kraju, zwłaszcza, że wszelkie zwiększone wydatki na prace robotnika perskiego przyniosą gospodarstwu iranskiemu stałe korzyści na przyszłość — w postaci ulepszonej i rozszerzonej drog.

gazetka dla Dzieci

B A J K I

Adam Asnyk.

Slonko.

Wedrowało sobie slonko.
Uśmiechnięte, jasne, złote:
Szło nad gajem, szło nad laka—
Napotkało w łącz sierotę.
Ten się zali: „Tak wesoło
Świeciła swianu, slonko moje
Uśmiechami spieszę wokoło.
Gdy ja smutny w łącz stoje.
Obojetnie patrzysz na to.
Jak się ludzkie serca meczą...
I nad każda ludzka strata
Promienista błyskać teczą”.
Slonko na to: „Biedne dziecko,
I mnie smutno na niebosach,
Gdy o waszym myśle świeciła
I o ludzi ciężkich łosach!
Lecz nie mogę stać w drodze.
By nad każda boleć rana”
Wtec w złocistym blasku chodzę.
Wypielniając, co kazano.
Nie pomagą prozne zaleci:
Bol swój niebu trza poleci—
A samemu wciąż wytrwale
Trzeba napród iść i—świeci!”

Adam Asnyk.

Siedzi Ptaszek na Drzewie.

Siedzi ptaszek na drzewie
I ludziom się dziwuje,
Ze najmniejszy z nich nie wie
Gdzie się szczęście znajduje
Bo szuka ją dokoła
Tam, gdzie nigdy nie bywa.
Por się leje im z czoła.
Ciera im stopy rozrywa.
Trwonica życia dzień jasny
Na zabieg i zale.
Tylko w pierśi swej własnej
Nie szuka ją co wcale.
W nienawści i klótni
Wydzierają coś sobie,
Az zmetenia i smutni

I da przepisać się w grobie
A wlec siedząc na drzewie.
Ptaszek dziwi się bardzo:
Chciałby przestrzedz ich w spiewie...
Lecz przestroga pogardza.

Aleksander Fredro

Osiłek przebiegający

Osiłkowi w złobie dano
W jeden owies, w drugi siano.
Uchem strzyże, głowa kreci:
I to pachnie i to neci.
Od kieregoż teraz zacnie,
Zeby sobie podjeść smacznie?
Trudny wybór, trudna zgoda.
Chwyć owies, zał mu siano.
I tak stoi aż do rana,
A od rana do wieczora,
Az nareszcie przysłała pora.
Ze osłina potwór jadła
Z głodu padła.

Konstanty Gasiński

Pupuga i wrobel

Nie pamiętam, w której stronie,
Czy to w Litwie, czy w Koronie
Dość że w Polsce, tego czasu.
Narobiło to halasu!
I da! Boże! by dzieci nasze, lub choć wnuki
Skorzystały z tej nauki!—
Za palacem, srod ogrodu
Stała ogromna aliana.
W siatke z drutu oplataną—
W niej prastwo roznegorodu.
Ktore wymienił rzez byłaby długa.
Lecz rzez woliła papuga:
Bo w kratkę pierza okryła
I z gadulstwa zamieniała.
A srod najbardziej zuchwała,
Ze kilka słów francuskich na pamięć umiała
I ciagle je powtarzała.
Dudki, pawie i gawrony
Uwielbiały z wielkim krzykiem,

Ze rod papug rak uczony,
Iz obcym gada językiem.
A ona,
Wielka dama napuzona.
Z żadnym się już w rozmowie zadala prakiem:
Z jednym tylko spakiem
Czasem przytaczał się racy:
Bo wiadomo, że bardzo sprytny naród szpacy—
I ten, słuchając pilnie przez czas długi,
Nauczył się wymawiac kilka słow papugi.
Stad laska i uprzejmosci
U owej hardej lmosci
Co sładysz na pierwszej grzędzie,
Chciała rozkazywac wszędzie.
Wszystkie ptaki,
Jaki taki,
Spusciwszy głowki na dol i pisnac nie śmiały,
Chyba by glosic papugi pochwały.—
Az wtem wrobel mały,
Choc niepozorny z postaci,
Ani z miny,
Ni z czupryny,
Ale szerszy i śmielszy od praków swych braci—
Zadziarski dziołka do gory
Rzecz do niej: „Moja pani,
Skad te fochy u Wasani!

Wykręlas się danego glosu od natury
I z nas jeszcze chcesz tu sztydzić
I przewodzić nudnym krzykiem,
Papłajac cudzym językiem?
Ot, powinnaś być wyszydzić.
Bo to brzydkie są narowy!
Nie sznawac własnej mowy!
Wiem ją dobrze, że słowki
I skowronki i czyżki
Bárdzo piękne mają glosy.—
Jednak im nie zadrozszeć ni sarkam na losy!
Ale sobie swiergoce jak i moi otcowie,
Szarzy wrobelowice—
I nie trzeba mi było obcej mowy wiedzić.
Aby ci prawde powiedzić.”
Mial racje wrobel choc szary i mały.—
Oby tylko ze slowa, z serca wyzercpano—
Nie padly jak groch na sciane
I z wiatrem nie rozwalily!